

2014-02-06

(Dnr SU FV-1.1.3-3718-13)

Regeringskansliet
(Justitiedepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: En europeisk övervakningsorder (Ds 2013:75)

Juridiska fakultetsnämnden kan i allt väsentligt tillstyrka de förslag som lämnas i promemorian. I några avseenden ifrågasätter dock fakultetsnämnden de lösningar som valts i promemorian.

För det första ska, enligt förslagen i promemorian, avslagsgrunderna göras obligatoriska (se s. 103 ff.). Med hänsyn till åtgärdernas karaktär och med hänsyn till att det inte sällan kommer att vara en fördel (relativt sett; alternativet är ofta häktning eller motsvarande i den utfärdande staten) för den enskilde om en övervakningsåtgärd kan arrangeras, bör det enligt fakultetsnämnden vara möjligt, trots förekomsten av hinder, att erkänna ett beslut om en övervakningsåtgärd om det framstår som angeläget i ett enskilt fall, exempelvis genom en sådan ventil som föreslås i SOU 2013:21 (vilken det också hänvisas till i det relevanta avsnittet).

För det andra föreslås, i avsnitt 4.4.10, att den straffröskel som gäller vid överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder inte ska gälla om gärningen legat till grund för en europeisk övervakningsorder. Denna ordning förefaller helt rimligt om utgångspunkten är en situation där den misstänkte initialt befunnit sig i den utfärdande staten. Den utfärdande staten har då med hänvisning till övervakningsordern ”släppt kontrollen” över den misstänkte och bör naturligtvis kunna återfå kontrollen utan att vara beroende av straffrösklar. Såvitt kan förstås finns det emellertid inget i rambeslutet eller i promemorian som utesluter att övervakningsordern kommer till användning när den misstänkte från början befinner sig i Sverige eller i en annan stat än den utfärdande (låt vara att detta inte framstår som ett typfall). Den föreslagna regelns skulle i ett sådant fall innebära att straffröskeln för överlämning slopas utan att det egentligen finns några skäl för det. Fakultetsnämnden menar därför att Sverige bör lämna en förklaring enligt artikel 21(3) om att undantaget inte kommer att tillämpas.

Juridiska fakultetsnämnden

Avslutningsvis ifrågasätter fakultetsnämnden den allmänna hållningen att i lagstiftning som bygger på principen om ömsesidigt erkännande inte ta in bestämmelser som gör det möjligt att vägra verkställighet om verkställigheten skulle strida mot Europakonventionen; jfr undantaget som gjordes i lagstiftningen om arresteringsordern. (I promemorian behandlas frågan på s. 100 f.) Om man inte tar med en sådan bestämmelse kommer den beslutande domstolen i varje situation där verkställighet skulle stå i strid med Europakonventionen – för att ge skydd åt mänskliga rättigheter – att behöva tillämpa regler och principer om normkonflikter mellan nationell rätt och Europakonventionen (med beaktande av Sveriges skyldigheter enligt EU-rätten), dvs. rättstillämparen försätts i en betydligt mer komplex rättslig situation än vad som är nödvändigt. Självfallet ska verkställighet underlåtas om verkställighet skulle stå i strid med Europakonventionen och stöd för det bör – när det gäller ömsesidigt erkännande av straffprocessuella åtgärder mot en misstänkt eller tilltalad person – finnas direkt i den svenska regleringen. Frågan ställs, som antyds i promemoriertexten, knappast på sin spets när det gäller övervakningsordern (som inte har en särskilt ingripande karaktär och som förutsätter samtycke). Fakultetsnämnden vill ändå ge uttryck för att den inte delar den utgångspunkt som kommer till uttryck i promemorian (dvs. att regleringar av denna typ *inte* bör förses med en avslagsgrund som bygger på konflikt med reglerna i Europakonventionen).